

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 2.9.2009
KOM(2009) 442 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Prieskum inovačnej politiky Spoločenstva v meniacom sa svete

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Dosiahnutý pokrok.....	4
2.1.	Zlepšovanie rámcových podmienok.....	4
2.2.	Podpora intenzívnejšieho a rýchlejšieho prenikania inovačných výrobkov a služieb na trh.....	5
2.3.	Vytváranie synergií.....	6
2.4.	Zvýšenie finančnej podpory na výskum a inováciu.....	7
3.	Skúsenosti, ktoré možno využiť a výzvy, ktoré treba prekonať.....	7
4.	Záver.....	10

Prieskum inovačnej politiky Spoločenstva v meniacom sa svete

1. ÚVOD

„Inovácia je schopnosť pretavovať nové nápady do komerčných výsledkov využívaním nových procesov, výrobkov alebo služieb lepšie a rýchlejšie ako konkurencia“¹.

Inováciu nie je možné nariadiť. Prichádza od ľudí a len vďaka nim - vedcom, výskumníkom, podnikateľom a ich zamestnancom, investorom, spotrebiteľom a verejným orgánom – môže byť Európa inovačnejšia. Títo ľudia však fungujú v istom prostredí. Konajú v presvedčení a za okolností, ktoré ich motivujú na objavovanie nových neznámych oblastí alebo naopak od neho odrádzajú.

Inovácia je predpoklad na vytvorenie vedomostného nízkouhlíkového hospodárstva. Dosiachnutie tejto transformácie je nevyhnutné, ak má byť Európa v globalizovanom svete aj naďalej konkurencieschopná a ak má udržateľným spôsobom spĺňať širšie spoločenské ciele pod tlakom demografických zmien, zmeny klímy, obmedzených zdrojov a nových hrozieb bezpečnosti.

Inovácia umožňuje európskym odvetviam zaujímať miesto na vyšších pozíciách svetového hodnotového reťazca, na základe čoho sa z Európy stáva svetový líder v oblasti výrobkov a technológií, ktoré sú efektívne z hľadiska využívania zdrojov a energie, a zabezpečujú sa prostriedky potrebné na celosvetové pôsobenie. Okrem toho úsilie v oblasti výskumu a vývoja prinesie skutočné výsledky iba v prostredí, ktoré podporuje inováciu.

Z tohto dôvodu sa inovácia a podnikanie stali kľúčovými prvkami obnoveného lisabonského partnerstva pre rast a zamestnanosť, v rámci ktorého boli tiež Spoločenstvo a členské štáty vyzvané, aby v tomto smere konali ráznejšie a koherentnejšie. Na základe toho sa začala uplatňovať ambiciózná európska inovačná politika a bol schválený Zákon o malých podnikoch (Small Business Act, SBA)². Vďaka tomuto partnerskému prístupu je dnes možné písať o pokroku. Takmer všetky členské štáty zlepšili svoje výsledky v oblasti inovácie. Rozdiely v inovácii medzi EÚ a jej hlavnými konkurentmi – Spojenými štátmi a Japonskom – sa znížili.

Príchod nových konkurentov a náročnejšie výzvy znamenajú, že EÚ musí tento súčasný pozitívny trend nielen zachovať, ale ho aj ďalej vylepšovať. Hoci z dôvodu hospodárskej krízy hrozí zníženie dostupných zdrojov, zo skúseností z kríz v minulosti, ako napríklad v prípade Fínska, vyplýva, že je možné uprednostniť investície do výskumu a inovácie a tieto môžu byť kľúčovým prvkom umožňujúcim udržateľné zotavenie hospodárstva.

Cieľom tohto oznámenia je identifikovať pretrvávajúce nedostatky a navrhnúť smerovanie politiky tak, aby sa tieto nedostatky odstránili.

---

¹ „Creating a National Innovation Framework“ (Vytvorenie národného inovačného rámca), Science Progress, Richard Nedis & Ethan Byler, apríl 2009.

² KOM(2005) 488, potvrdené závermi Rady z 28. – 29. 11. 2005. http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/intm/87210.pdf, a KOM(2006) 502, potvrdené závermi Rady zo 4. 12. 2006. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf.

2. DOSIAHNUTÝ POKROK

2.1. Zlepšovanie rámcových podmienok

EÚ od roku 2005 pracovala na vylepšovaní rámcových podmienok na inováciu, pričom sa riadila lisabonským partnerstvom pre rast a zamestnanosť. Členskými štátmi a ich regiónmi sa poskytnúť podpora a pomoc (najmä v rámci politiky súdržnosti) s cieľom zlepšiť ich inovačné politiky prostredníctvom implementácie národných a regionálnych stratégií a rozvoja hodnotenia.

Na úrovni Spoločenstva sa uľahčil prístup na jednotný trh, zlepšila sa dostupnosť, pokiaľ ide o vstupy efektívne z hľadiska nákladov, posilnila sa politika hospodárskej súťaže a zlepšili podmienky na podnikanie a rast nových podnikov. Komisia vyzvala na uplatňovanie integrovaných politik flexiistoty s cieľom modernizácie trhov práce a na to, aby členské štáty zaradili vzdelávanie a získavanie zručností medzi svoje priority. **Zákonom o malých podnikoch** sa EÚ a členské štáty zaviazali, že v EÚ budú mať malé a stredné podniky priaznivé podmienky. Okrem toho sa vytvorili partnerstvá s kľúčovými priemyselnými sektormi, pričom sa stanovili a schválili dlhodobé rámcové podmienky podporujúce konkurencieschopnú európsku priemyselnú základňu.

Odstránenie prekážok brániacich riadnemu fungovaniu **vnútorného trhu s tovarom** a implementácia **smernice o službách** zo strany členských štátov odstránia široké spektrum administratívnych a právnych prekážok sťažujúcich podnikanie. V dôsledku toho budú mať inovačné MSP ľahší prístup na trhy a zmodernizujú sa verejné správy.

Okrem toho v celej EÚ sa uznáva, že predpokladom inovácie sú **výborné výsledky vo vzdelávaní, v získavaní zručností a v odbornej príprave**. Celoživotné vzdelávanie sa stalo prioritou politiky a reformy systémov vzdelávania a odbornej prípravy v členských štátoch sa zameriavajú na zvýšenie investícií do ľudského kapitálu, umožnenie inovácie a podporu priaznivejšieho podnikateľského prostredia. Akcie implementované v rámci stratégie Nové zručnosti pre nové pracovné miesta pomôžu zabezpečiť lepšie zosúladenie zručností a potrieb trhu práce s cieľom lepšie posúdiť a odhadnúť potreby v oblasti zručností, pokiaľ ide o jednotlivcov a spoločnosti, a s cieľom podporiť všeobecné zlepšenie úrovne zručností európskej pracovnej sily. Aktualizovaný strategický rámec pre vzdelávanie a odbornú prípravu (ET 2020) stanovuje komplexný program politiky na podporu reforiem členských štátov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Na základe implementácie stratégie EÚ pre elektronické zručnosti sa posilňujú digitálne zručnosti európskej pracovnej sily³.

Modernizácia pravidiel **štátnej pomoci** EÚ poskytla členským štátom účinný nástroj verejnej politiky na podporu výskumu a vývoja a inovácie. Členské štáty môžu v súčasnosti poskytovať viacero rôznych typov štátnej pomoci na účely inovácie bez toho, aby museli Komisii oznamovať jednotlivé opatrenia a aj administratívne zaťaženie je nízke. Od modernizácie pravidiel štátnej pomoci v roku 2006 boli v členských štátoch vytvorené nové nástroje pomoci vrátane 30 systémov zameraných na mladé inovačné spoločnosti. Usmernenia Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia revidované v roku 2008 stanovujú možnosť intenzívnejšej pomoci pri ekologickej inovácii⁴. V posledných rokoch bol v členských štátoch zaznamenaný trend dopĺňať subvencie a granty na výskum a vývoj systémami daňového zvýhodnenia, čo malo pozitívny vplyv na súkromné

³ KOM(2009) 116 s návrhom obnovennej stratégie v oblasti výskumu, vývoja a inovácií IKT

⁴ Ú. v. EÚ C 82, 1.4.2008, s. 1.

investície do výskumu a vývoja. Komisia umožnila šírenie osvedčených postupov prostredníctvom siete národných expertov⁵.

Nakoniec, pri prenikaní väčšieho množstva inovačných výrobkov a služieb na trh sú stále dôležitejšie netechnologické aspekty inovačného procesu, akými sú dizajn a marketing. V tejto súvislosti Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (ochranné známky a vzory) Európskej únie za posledných päť rokov dvakrát znížil náklady na žiadosti o registráciu európskej **ochrannej známky**. Náklady na získanie ochrany prostredníctvom ochrannej známky v celej EÚ sú vďaka novej sadzbe (o 40 % nižšej než v minulosti) najnižšie v histórii. Aj priemerný čas potrebný na ukončenie registračného procesu sa skrátil o 50 %⁶.

2.2. Podpora intenzívnejšieho a rýchlejšieho prenikania inovačných výrobkov a služieb na trh

EÚ uznáva a používa právnu úpravu a normalizáciu ako účinné nástroje poskytovania vhodných stimulov a motivovania trhov s inovačnými výrobkami a službami.

Cieľom nových **pravidiel** týkajúcich sa výfukových plynov je motivovať na výrazné inovácie v rámci európskeho automobilového priemyslu v dôsledku čoho sa budú vyrábať čistejšie a dostupnejšie európske autá – príslušné inovácie by mali tento priemysel udržať konkurencieschopným na celosvetovej úrovni. **Smernica o ETS** posilní inováciu vo výrobe obnoviteľnej energie a podporí výstavbu elektrární, ktoré sú priaznivejšie k životnému prostrediu, vrátane technológie **zachytávania a ukladania CO₂**. **Strategický plán pre energetické technológie** pomáha urýchľovať vývoj nízkouhlíkových technológií nevyhnutných na dosiahnutie cieľa „20-20-20“ do roku 2020. V **REACH** a právnych predpisoch týkajúcich sa **kozmetických výrobkov** sa stanovujú hlavné stimuly na inováciu v oblasti alternatívnych látok. **Akčný plán pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku**⁷ stanovuje harmonizovaný, integrovaný právny rámec na posilnenie inovácie smerom k výrobkom, ktoré sú energeticky efektívnejšie a priaznivejšie k životnému prostrediu. V oblastiach, v ktorých si priemysel nestanovil ambiciózne ciele, poskytuje právny základ v súvislosti s podporou uvádzania na trh výrobkov priaznivejších k životnému prostrediu, z hľadiska efektívneho využívania energie a zdrojov, revidovaná **smernica o ekodizajne**. Patrí sem používanie vhodných stimulov, verejného obstarávania a označovania výrobkov, aby sa zabezpečilo, že táto politika sa zakladá na dopyte.

Európska **politika normalizácie**⁸ sa vyvíja tak, aby podporovala inováciu a viac sa zameriavala na otvorený proces stanovovania noriem na základe trhu, vrátane procesu schvaľovania domácich a medzinárodných noriem na základe spolupráce a konsenzu, na používanie noriem na dobrovoľnom základe, zapracovávanie nových vedomostí do noriem a na ľahší prístup k procesom stanovovania noriem, najmä pre MSP. MSP napríklad v súčasnosti predstavujú 27 % členstva v ETSI a vzťahujú sa na ne znížené poplatky.

Okrem toho **dopyt** môže stimulovať inováciu podporou tvorcov inovácií, aby napĺňali nové, náročnejšie potreby. V tejto súvislosti majú veľký potenciál pri podpore inovácie existujúce pravidlá verejného obstarávania EÚ a ich využívanie sa môže ďalej preskúmať⁹.

⁵ Pozri KOM(2006) 728 v konečnom znení.

⁶ V roku 2008 dostal OHIM viac ako 87 000 žiadostí o ochranné známky Spoločenstva.

⁷ KOM(2008) 0397 v konečnom znení.

⁸ KOM(2008) 133.

⁹ http://www.priinno-europe.eu/doc/procurement_manuscript.pdf

Nakoniec, v rámci **iniciatívy vedúcich trhov** začatej v roku 2008 sa určili trhy pre inovačné výrobky a služby, na ktorých je inovácia potrebná a možná a na ktorých môže cielenejšie používanie uvedených nástrojov, ovplyvňujúcich kapacitu rýchlejšie umiestňovať na trh nové výrobky, priniesť skutočnú zmenu (výrobky z bionafty, elektronické zdravotníctvo, udržateľná výstavba, ochranné textilie, recyklácia a obnoviteľná energia).

2.3. Vytváranie synergií

Vývoj **Európskeho výskumného priestoru** od roku 2000 priniesol niekoľko iniciatív na podporu koherentnejšieho systému výskumu a inovácie v Európe. Nedávne iniciatívy politiky sa zamerali na vytvorenie vnútorného trhu s vedomosťami prostredníctvom podpory mobility výskumníkov a prístupu k vedomostiam a technológiám, ich šírenia, prenosu a využívania (tzv. „5. sloboda“). Najmä s cieľom riešiť pomerne nedostatočné využívanie výsledkov výskumu v Európe Komisia navrhla dobrovoľné usmernenia na zlepšenie spolupráce pri výskume a prenose vedomostí medzi verejným výskumom a priemyslom¹⁰. Zvyšujúca sa úroveň koordinácie medzi EÚ a členskými štátmi poskytuje účinnejší rámec spoločného využívania zdrojov na novú výskumnú infraštruktúru a spoločné strategické programy výskumu zamerané na zásadné spoločenské výzvy a lepšiu ochranu práv duševného vlastníctva spolu s novým strategickým Európskym rámcom pre medzinárodnú vedecko-technickú spoluprácu¹¹.

Posilnila sa spolupráca pri výskume a inovácii. V posledných rokoch sa prostredníctvom rôznych nástrojov a právnych základov vytvorili nové **verejno-súkromné partnerstvá**¹² v rôznych oblastiach. Založilo sa päť **spoločných technologických iniciatív**, každá je nezávislým právnym subjektom, ktorému boli pridelené významné rozpočtové prostriedky so siedmeho rámcového programu¹³. Na základe európskeho plánu na oživenie hospodárstva sa okrem toho zakladajú verejno-súkromné partnerstvá v oblasti ekologických automobilov, energeticky efektívnych budov a „závodov budúcnosti“.

Na stimuláciu a dosiahnutie inovácie na špičkovej svetovej úrovni prostredníctvom spojenia vyššieho vzdelávania, výskumu a podnikateľskej sféry v rámci spoločného cieľa bol vytvorený **Európsky inovačný a technologický inštitút**. Čoskoro budú založené vedomostné a inovatívne spoločenstvá na riešenie zásadných výziev, ktorým dnes spoločnosť čelí, ako sú zmierňovanie zmeny klímy a prispôsobovanie sa im, udržateľná energia a komunikačná a informačná spoločnosť v budúcnosti.

Nakoniec, Komisia pomohla posilniť spoluprácu medzi rôznymi subjektmi v oblasti inovácie a podporila vzájomné vzdelávanie sa v tejto oblasti medzi tvorcami inovačnej politiky a verejnými orgánmi podporujúcimi inováciu na rôznych úrovniach. Konkrétne, bol prijatý nezáväzný rámec politiky EÚ s cieľom zvýšiť úroveň kvality **klastrov**¹⁴ v členských štátoch EÚ a podporiť spoluprácu medzi klastrami s cieľom zlepšiť inovačné schopnosti a posilniť pozície na svetových trhoch.

---

¹⁰ KOM(2007) 182 v konečnom znení - Zdokonaľovanie prenosu poznatkov medzi výskumnými inštitúciami a priemyslom v Európe: smerom k otvorenej inovácii – implementácia lisabonskej agendy.

¹¹ Pozri KOM(2008) 588 v konečnom znení.

¹² Pozri KOM(2009) yyy, Získavanie súkromných a verejných investícií na zotavenie, vytvorenie verejno-súkromného partnerstva.

¹³ Inovačná medicína (IM) s príspevkom Spoločenstva vo výške 1 mld. EUR; Zabudované počítačové systémy (ARTEMIS) – 420 mil. EUR; Aeronautika (Čistá obloha) – 800 mil. EUR; Nanoelektronika (ENIAC) – 450 mil. EUR; a Palivové články a vodík (FCH) – 470 mil. EUR.

¹⁴ Pozri KOM(2008) 652 v konečnom znení.

2.4. Zvýšenie finančnej podpory na výskum a inováciu

V záujme zlepšenia podpory inovácie boli posilnené európske politiky a programy pre výskum. **Siedmy rámcový program pre výskum** podporuje svojim výrazne zvýšeným rozpočtom vo výške 54 mld. EUR na obdobie 2007 – 2013 výskum, ktorý je relevantný z obchodného hľadiska, najmä prostredníctvom spojených technologických iniciatív a účasti na spoločných iniciatívach v oblasti výskumu, ktoré začali členské štáty. Veľmi relevantné z hľadiska inovácie sú aj prenos vedomostí a podpora mobility, medzinárodnej spolupráce a infraštruktúr. Komisia prostredníctvom európskych technologických platforiem uľahčuje koordináciu výskumu aj v súkromnom sektore. Zintenzívnil sa výskum EÚ v kľúčových oblastiach ako sú IKT, zdravie, bezpečnosť, vesmírne či námorné vedy. Hoci zlepšovanie podmienok účasti MSP na programoch výskumu stále prebieha, rámcový program poskytuje osobitné systémy pre MSP s intenzívnym výskumom, ako aj pre MSP s obmedzenou výskumnou kapacitou. Spoločne s EIB bol vytvorený nový finančný nástroj s rozdelením rizika (RSFF), z ktorého sa poskytujú pôžičky súkromným a verejným subjektom na vysokorizikové projekty výskumu a vývoja.

Politika súdržnosti poskytuje stabilný a strategicky zameraný zdroj financovania inovácií, ktorý sa výrazne zvýšil až na úroveň 25 % z celkového rozpočtu na obdobie 2007 – 2013 v porovnaní s 11 % v období 2000 – 2006. Približne 86 mld. EUR v rámci viac ako 380 zo 455 operačných programov štrukturálnych fondov na regionálny rozvoj bolo vyčlenených na podporu výskumu a inovácie.

V rámci **politiky EÚ v oblasti rozvoja vidieka** sa poskytuje približne 337 mil. EUR na podporu rozvoja nových výrobkov, procesov a technológií v sektorech poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva, pričom ďalšie zdroje poskytuje program Leader. Investície do širokopásmovej infraštruktúry a iných inovačných projektov vo vidieckych oblastiach sa ešte viac podporia po preskúmaní stavu Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ako súčasť balíčka zotavenia EÚ.

Súčasťou **Rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inováciu (CIP)** je osobitný program EÚ zameraný na MSP a inováciu mimo rámcového programu pre výskum a jeho priemerný ročný rozpočet na obdobie 2007 – 2013 je 225 mil. EUR. Bola vyčlenená osobitná suma na zavedenie environmentálnych technológií, najmä prostredníctvom spoločných investícií do fondov rizikového kapitálu, ktoré poskytujú kapitál podnikom investujúcim do ekologickej inovácie. Tieto nástroje rizikového kapitálu pomáhajú MSP získať prístup k financiám na inováciu.

Komisia tiež pomohla členským štátom a regionálnym orgánom stavať na synergiách medzi hlavnými nástrojmi EÚ na financovanie inovácií – FP7, CIP a politikou súdržnosti¹⁵.

3. SKÚSENOSTI, KTORÉ MOŽNO VYUŽIŤ A VÝZVY, KTORÉ TREBA PREKONAŤ

V prehľade výsledkov inovácie¹⁶ sa jasne ukazuje, že Európa je už dnes kontinent, v ktorom sa nachádzajú najinovatívnejšie krajiny a regióny sveta. Ak by sa posúdilo, čo majú tieto krajiny a regióny spoločné, zistila by sa pozoruhodná zhoda. Spravidla sú ich výdavky na vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie nadpriemerné, majú najvyšší podiel výdavkov na výskum a vývoj v rámci HDP a majú tiež nástroje na podporu zavádzania nových technológií a výrobkov vo verejnom aj súkromnom sektore. Zo skúseností tiež

¹⁵ KOM(2007) 474 zo 16. augusta 2007 – „Konkurencieschopné európske regióny vďaka výskumu a inováciám – Príspevok k väčšiemu hospodárskemu rastu a k zvýšeniu počtu a kvality pracovných miest

¹⁶ http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS_2008_Final_report.pdf

vyplýva, že tieto krajiny sú lepšie pripravené využiť výmenu osvedčených postupov a učiť sa od ostatných. To isté platí aj o podnikoch: celková výška výdavkov na výskum a vývoj nie je nevyhnutne to najdôležitejšie; čo je z hľadiska konkurencieschopnosti dôležité je vytvorenie prostredia, ktoré podporuje inováciu v rámci podniku¹⁷. Teraz je potrebné tento úspech zopakovať v rámci celej EÚ.

Napriek úsiliu na úrovni EÚ aj na úrovni členských štátov inovácia a podnikavosť nie sú všade v Európe dostatočne uznávané ako hodnoty a prípadný neúspech v súvislosti s nimi je stále stigmatizovaný. Ľudia sú často skeptickí voči novým technológiám a v rámci verejnej diskusie sa potláča význam vedeckého pohľadu a dôkazov a často sa zameriava na obavy a potenciálne ohrozenie ľudského zdravia alebo životného prostredia.

Európania zároveň stále viac cítia potrebu čeliť novým celosvetovým výzvam v oblastiach ako je bezpečnosť, zmena klímy alebo potreba väčšej sociálnej spravodlivosti na celosvetovej úrovni. To je jednoznačne pozitívne, je však zároveň nutné lepšie pochopiť potrebu čeliť týmto výzvam vynachádzaním, inovovaním a používaním nových technológií. V tejto súvislosti budú mať demografické zmeny v Európskej únii nevyhnutne výrazný vplyv na politický, kultúrny, sociálny a hospodársky charakter našich spoločností. Je možné, že starnúce obyvateľstvo, hoci stimuluje zmenu v rámci dopytu, sa bude na myšlienku inovácie pozeráť z iného, pravdepodobne zdržanlivejšieho uhla. Bude veľmi dôležité, aby sa táto otázka začala riešiť čo najskôr a aby sa zabezpečilo, že mienka spoločnosti zostane inovácii priaznivo naklonená. Inak napriek svojim bohatým a vzdelaným ľudským zdrojom EÚ riskuje, že ju jej konkurenti predbehnú a nedosiahne špičkovú úroveň potrebnú na udržanie vysokej životnej úrovne. Aby sa tomu predišlo, je nevyhnutné prijať a uznať inováciu ako kľúč k dosiahnutiu strategických politických cieľov EÚ.

Inováciu podporujú najmä podnikatelia. To znamená, že je potrebné posilniť politický a regulačný rámec podporujúci odvetvia EÚ, ktoré sú konkurencieschopné na svetovej úrovni, a motivujúci na investície do výskumu a inovácie výrobkov a procesov vrátane inovatívnych foriem organizácie práce. V tejto súvislosti majú sociálni partneri dôležitú úlohu. Zatiaľ čo sa toto úsilie jasne riadi modernými právnymi predpismi, samoreguláciou a sociálnou zodpovednosťou podnikov, je naďalej dôležité pozorne sledovať nové predpisy a zabezpečiť, aby zbytočne nezvyšovali zaťaženie odvetvia či odrádzali od inovácie, a aby viac podporovali otvorené a spravodlivé svetové trhy.

Je nevyhnutné uznať a rozvíjať úlohu, ktorú môžu zohrávať verejné orgány v oblasti inovácie. Z monitorovania inovačných politik členských štátov¹⁸ jednoznačne vyplýva tendencia rozširovať rozsah ich inovačnej stratégie a trend smerom k opatreniam, ktoré majú širšie spoločenské ciele. Napriek týmto snahám sa zdá, že potenciál využitia kúpnej sily verejného sektora pri podpore inovácie zostáva vo veľkej miere nevyužitý. Vzhľadom na predvídateľné rozpočtové obmedzenia musí byť skutočnosť, že verejné služby možno budú musieť byť poskytované na rovnakej alebo vyššej úrovni s obmedzenejšími prostriedkami, dôležitým hnacím prvkom inovácie. Nové technológie, najmä IKT, môžu tiež zlepšiť kvalitu, účinnosť a reakcieschopnosť poskytovania verejných služieb.

Na inováciu sú takisto potrební investori, ktorí sú ochotní riskovať a nejde im len o krátkodobý zisk.

---

¹⁷ Pozri „Global Innovation 1000“ (Inovácia vo svete 1000), Booz Allen Hamilton, 2005.

¹⁸ INNO Policy TrendChart European Innovation Progress Report 2008 (Správa o pokroku v oblasti európskych inovácií za rok 2008 INNO Policy TrendChart).

Konkurencieschopnosť európskeho priemyslu a jeho inovačné schopnosti budú v neposlednom rade záležať najmä na prístupe k základným podporným technológiám, ktoré sú spojené s vysoko intenzívnym výskumom a vývojom, rýchlymi inovačnými cyklami a vysokokvalifikovanou pracovnou silou, a tiež na ovládnutí týchto technológií. Rozsah, miera a stupeň zložitosti súvisiace s vývojom a využívaním takýchto technológií si vyžadujú dohodu medzi všetkými subjektmi, intenzívnejšiu spoluprácu a strategický prístup, nielen na európskej úrovni, ale aj na úrovni členských štátov a regiónov, ktoré podporia silnejšie partnerstvá medzi výskumnou obcou a priemyslom¹⁹.

Odstránenie závažných prekážok v rámcových podmienkach pre podnikateľov

Napriek zlepšeniam²⁰ má systém inovácie EÚ naďalej nedostatky, ktoré majú negatívny vplyv na odmeny a stimuly na trhu pre súkromné investície do inovácie, ktoré sú v dôsledku toho naďalej nižšie než investície našich konkurentov: jednotný trh je potrebné dokončiť v niekoľkých oblastiach, právny rámec na ochranu duševného vlastníctva je naďalej neúplný, trh s rizikovým kapitálom roztrieštený a úroveň financovania kapitálu nízka, proces normalizácie je zatiaľ nedostatočne zosúladený s výsledkami výskumu a potrebami trhu, je potrebné ďalej posilniť vedomostný trojuholník medzi podnikmi, vzdelávaním a výskumom a EÚ stále chýba kľúčová infraštruktúra umožňujúca inováciu. Napriek už dosiahnutému pokroku je potrebné pokračovať v úsilí o zvýšenie schopnosti vzdelávacích systémov EÚ prispievať k dosiahnutiu inovatívnej a pružnej vedomostnej spoločnosti.

Predpokladom inovatívnej spoločnosti je primeraný právny rámec na riadnu ochranu znalostí. V oblasti **práv duševného vlastníctva**, okrem iného v dôsledku toho, že nebol zavedený patent Spoločenstva, EÚ stále neposkytuje priaznivé podmienky na vývoj a šírenie inovácie. Európsky patentový systém je v porovnaní so Spojenými štátmi a Japonskom²¹ nákladný a roztrieštený a odrádza od inovácie. Rozdiel v nákladoch na patenty v porovnaní s týmito krajinami je značný a neznižuje sa. Je najvyšší čas túto situáciu zmeniť.

Úsilie Komisie v rámci politiky v oblasti autorského práva sa sústreďuje na ďalší rozvoj vznikajúceho cezhraničného trhu EÚ v oblasti šírenia vedomostí. Vývoj nových digitálnych výrobkov, služieb a podnikateľských modelov, ktorým sa dobre darí v otvorenom prostredí, potrebuje podporný a predvídateľný právny rámec.

Je potrebné pripísať väčší význam službám charakterizujúcim moderné priemyselné krajiny a ich inovačnému potenciálu pre hospodárstvo a spoločnosť vo všeobecnosti. Aby sa inovácia v oblasti služieb rozšírila, je potrebné zvýšiť úroveň dôvery k novým službám a lepšie prispôbiť podporu výskumu a inovácie osobitným potrebám takýchto služieb. Inovácia si tiež vyžaduje dokončenie kľúčových infraštruktúr (napr. širokopásmový prístup a elektrické siete) a ich využívanie prostredníctvom nových služieb a aplikácií. Najmä je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie v podpore elektronických zručností a používania IKT v rámci udržateľného hospodárstva a riešenie výziev spojených s internetom v budúcnosti, ako je „software-as-a-service“ (softvér ako služba) a „cloud computing“.

Napriek značnému úsiliu²² je pokrok pri zlepšovaní medzinárodnej konkurencieschopnosti a výkonnosti európskeho sektora rizikového kapitálu, kľúčového poskytovateľa financií na

¹⁹ Komisia plánuje v roku 2009 predložiť osobitné oznámenie o budúcom smerovaní politiky, pokiaľ ide o kľúčové podporné technológie.

²⁰ Pozri európsku tabuľku ukazovateľov inovácie 2008 na http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS_2008_Final_report.pdf

²¹ Pozri B. Van Pottelsberghe, 2006 na <http://www.solway.edu/EN/Research/Bernheim/documents/wp06002.pdf>.

²² Pozri KOM(2007) 853.

inovácie, pomalý. Pretrvávajú štrukturálne nedostatky európskeho finančného trhu v začiatkoch štádiu vrátane nedostatku súkromných investorov, fragmentácie trhu a nízkej návratnosti. Z dôvodu hospodárskej recesie je zabezpečovanie finančných prostriedkov a odstúpenie od investície ešte náročnejšie.

Posilňovanie riadenia systému inovácie EÚ

Aj keď už Spoločenstvo prijalo viacero iniciatív, stále neboli v Európskej únii vytvorené potrebné synergie medzi politikami a nástrojmi na rôznych úrovniach. V tejto súvislosti je dobrým príkladom relatívne pomalý začiatok nedávno začatej iniciatívy vedúcich trhov.

Je nevyhnutné výrazne zlepšiť koordináciu politik na podporu inovácie na regionálnej a vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ a zabezpečiť lepší systém riadenia na základe zásad subsidiarity. Okrem toho je potrebné lepšie využiť pridanú hodnotu vyplývajúcu z vytýčenia spoločných cieľov, dohodnúť sa na spoločných akciách a vymieňať osvedčené postupy medzi členskými štátmi. Mala by sa výrazne posilniť spolupráca s tretími krajinami a najmä výmena osvedčených postupov so Spojenými štátmi.

Miera financovania na podporu inovácie centrálnu na úrovni EÚ je stále nízka vo vzťahu k rozpočtu EÚ, ako aj v porovnaní s mnohými národnými rozpočtami a predstavuje ešte menej než 5 % verejných výdavkov určených na výskum v rámci programu pre výskum. Aj celková suma 67 mil. EUR, ktorá je v roku 2009 k dispozícii na stimuláciu prenikania ekologických inovácií na trh v snahe o efektívne využívanie zdrojov a riešenie zmeny klímy, sa zdá nízka, keď sa zoberie do úvahy závažnosť týchto výziev. Na druhej strane zvýšený podiel investícií vyčlenených na inováciu v rámci politiky súdržnosti zohráva dôležitú úlohu v budovaní výskumnej a inovačnej kapacity v „konvergenčných“ regiónoch.

V skutočnosti však v EÚ existuje dostatočný počet programov na podporu inovácie. Problémom je skôr kritický objem a koherentnosť, ktoré nie sú dostatočné. V súčasnosti sa podporou inovácie zaoberá sedem rôznych útvarov Komisie, rôzne agentúry a 20 výborov so zástupcami z členských štátov. Z nedávnej verejnej konzultácie o účinnosti verejnej podpory inovácie vyplýva, že je rozdiel medzi tým, čo očakávajú spoločnosti a tým, čo alebo akým spôsobom ponúkajú systémy podpory inovácie. Veľká väčšina spoločností požaduje rýchlejšie postupy a 75 % spoločností v prieskume očakáva zjednodušené pravidlá účasti na projektoch EÚ. Realitou je, že zložitnosť programov Spoločenstva v oblasti financovania len komplikuje už aj tak veľký počet systémov, ktoré existujú na národnej a regionálnej úrovni, a prístup k relevantnému financovaniu. Z tohto dôvodu sú potrebné jasné štruktúry a podstatné zjednodušenie pravidiel účasti na akomkoľvek financovaní inovácií, bez ohľadu na jeho pôvod. Pomohlo by to celému systému inovácie a umožnilo účinnejšie využívanie prostriedkov a nástrojov, pričom by sa zabezpečila lepšia účasť MSP.

4. ZÁVER

Z analýzy pokroku dosiahnutého v posledných rokoch vyplýva, že EÚ správne identifikovala inováciu ako kľúč k prosperite v budúcnosti. EÚ bude dynamickým priestorom na inováciu iba vtedy, ak sa na tom bude neustále pracovať a bude sa lepšie využívať potenciál partnerstva medzi Úniou a jej členskými štátmi prostredníctvom lepšie zameraných a koordinovaných opatrení na všetkých úrovniach.

Preto na základe analýzy doterajších úspechov a získaných skúseností uvedených v tomto oznámení a v súlade s požiadavkou Európskej rady Komisia plánuje do jari 2010 preskúmať uskutočniteľnosť možnosti navrhnuť členským štátom nový európsky právny predpis týkajúci sa inovácie obsahujúci všetky podmienky na udržateľný rozvoj, ktorý by bol neoddeliteľnou a kľúčovou súčasťou budúceho európskeho reformného programu.